

VPLYV ELEKTRONIZÁCIE NA PRÁVNÚ ÚPRAVU OBCHODNÉHO REGISTRA PODĽA RAKÚSKEHO PRÁVA¹

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE LEGAL REGULATION OF THE COMMERCIAL REGISTER UNDER AUSTRIAN LAW

Angelika Mašurová²

Abstrakt: Predmetný článok sa venuje transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností, do rakúskeho právneho poriadku. Ide o aktuálnu právnu úpravu oblastí zakotvených v predmetnej smernici, ktoré dovtedy neboli v Rakúsku upravené resp. boli upravené odlišne od požiadaviek kladených smernicou. Transpozícia prebehla v dvoch fázach. Prvú fázu predstavovalo prijatie spolkového zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2022. Týmto zákonom boli do rakúskeho právneho poriadku transponované jednak takmer všetky ciele smernice (EÚ) 2019/1151, ktoré rakúsky právny poriadok dovtedy neobsahoval (predovšetkým účinky zverejňovania údajov v obchodnom registri, stanovenie lehoty na vykonanie prvozápisu údajov, podmienky splatenia základného imania pri spoločnosti s ručením obmedzeným, poplatky za online postupy a cezhraničná výmena informácií cez systém *BRIS*). Nad rámec požiadaviek smernice (EÚ) 2019/1151, avšak v súvislosti s nariadením (EÚ) 2018/1724 rakúsky zákonodarcu v rámci zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2022 upravil aj iné oblasti súvisiace s digitalizáciou, ako napríklad online registráciu podnikateľov – fyzických osôb. Druhá fáza bola vykonaná prostredníctvom zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2023, ktorého hlavným cieľom bolo zakotviť v rakúskom právnom poriadku podmienky a právne následky diskvalifikácie členov štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností a družstiev, ako aj ich supranacionálnych ekvivalentov. V prípade významných rozdielov medzi slovenskou a rakúskou právnou úpravou v kontexte elektronizácie obchodného registra poukazujeme na osobitosti oboch právnych úprav.

¹ Tento príspevok je financovaný z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. o9l05-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Kľúčové slová: Digitalizácia, diskvalifikácia, družstvá, kapitálové obchodné spoločnosti, obchodný register, registrové súdy.

Abstract: This article deals with the transposition of Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law into Austrian law. It focuses on areas enshrined in the directive in question, which had not previously been regulated in Austria or had been regulated differently from the requirements of the directive. The transposition took place in two phases. The first phase was the adoption of the Federal Act on the Digitization of Company Law 2022. This Act transposed into Austrian law almost all objectives of Directive (EU) 2019/1151, which had not previously been included in Austrian law (in particular, the effects of publishing data in the commercial register, setting a deadline for the initial registration of data, conditions for the payment of share capital in limited liability companies, fees for online procedures and cross-border exchange of information via the BRIS system). However, going beyond the requirements of Directive (EU) 2019/1151, but in connection with Regulation (EU) 2018/1724, the Austrian legislator also regulated other areas related to digitization within the framework of the Commercial Companies Digitization Act 2022, such as the online registration of entrepreneurs who are natural persons. The second phase was implemented through the Commercial Companies Digitization Act 2023, whose main objective was to enshrine in Austrian law the conditions and legal consequences of disqualifying members of statutory bodies of companies and cooperatives, as well as their supranational equivalents. In the case of significant differences between Slovak and Austrian legislation in the context of the digitization of the commercial register, we refer to the specific features of both legal systems.

Key words: Digitization, disqualification, cooperatives, companies, commercial register, register courts.

Úvod

Transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností³ (ďalej len „smernica (EÚ) 2019/1151“) prebehla v Rakúsku v dvoch fázach. Najprv prostredníctvom spolkového zákona, ktorým sa mení zákon o firemnej knihe, zákon o spoločnostiach

³ Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 80 – 104.

s ručením obmedzeným, zákon o akciových spoločnostiach, zákon o rozdelení spoločností, zákon o družstvách a zákon o súdnych poplatkoch⁴ (zákon o digitalizácii práva obchodných spoločností 2022 – ďalej aj len „GesDigG 2022“),⁵ pri ktorom zákonodarca v súvislosti s podnikateľmi – fyzickými osobami zohľadnil aj nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 z 2. októbra 2018 o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám a službám riešenia problémov a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012⁶ (ďalej „nariadenie (EÚ) 2018/1724“).⁷ O rok neskôr nasledovala druhá fáza transpozície na základe spolkového zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o spoločnostiach s ručením obmedzeným, zákon o akciových spoločnostiach, zákon o družstvách, zákon o SE, zákon o SCE a zákon o firemnej knihe⁸ (zákon o digitalizácii práva obchodných spoločností 2023 – ďalej aj len „GesDigG 2023“).⁹ Zatiaľ čo prevažná časť nevyhnutnej transpozície smernice (EÚ) 2019/1151 sa uskutočnila prostredníctvom GesDigG 2022, účelom transpozície prostredníctvom GesDigG 2023 bolo zakotviť v rakúskom právnom poriadku predpoklady a následky diskvalifikácie členov štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností a *Genossenschaften* v zmysle zákona o zárobkových a hospodárskych družstvách (*Gesetz über Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften*¹⁰ – ďalej „GenG“), ktoré vo svojej podstate zodpovedajú družstvám podľa slovenského právneho poriadku, ako aj predpoklady a následky diskvalifikácie členov štatutárnych orgánov ich supranacionálnych ekvivalentov. Cieľom príspevku je preskúmať, či transpozíciou smernice (EÚ) 2019/1151 došlo v Rakúsku k zásadnej zmene fungovania obchodného registra. Pri významných rozdieloch v právnej úprave obchodného registra poukazujeme na odlišnú právnu úpravu v Slovenskej republike; v danej súvislosti však chceme zároveň poukázať na to, že sme nemali ambíciu v príspevku poskytnúť komplexnú právnu komparáciu slovenskej a rakúskej právnej úpravy obchodného registra v kontexte ich aktuálnej elektronizácie.

⁴ *Bundesgesetz, mit dem das Unternehmensgesetzbuch, das Firmenbuchgesetz, das GmbH-Gesetz, das Aktiengesetz, das Spaltungsgesetz, das Genossenschaftsgesetz und das Gerichtsgebührengesetz geändert werden (Gesellschaftsrechtliches Digitalisierungsgesetz 2022 – GesDigG 2022).*

⁵ BGBl. I 2022/186.

⁶ Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 1 – 38.

⁷ DOKALIK, Dietmar: Digitalisierung des Gesellschaftsrechts und Entlastung bei den Firmengebühren. In: *Der Jahresabschluss*, č. 3 (2022), s. 93.

⁸ *Bundesgesetz, mit dem das GmbH-Gesetz, das Aktiengesetz, das Genossenschaftsgesetz, das SE-Gesetz, das SCE-Gesetz und das Firmenbuchgesetz geändert werden (Gesellschaftsrechtliches Digitalisierungsgesetz 2023 – GesDigG 2023).*

⁹ BGBl. I Nr. 178/2023.

¹⁰ RGBl. Nr. 70/1873.

Základné aspekty fungovania obchodného registra podľa rakúskej právnej úpravy¹¹

Hneď na začiatku by sme chceli poukázať na to, že podľa rakúskeho práva sa používa pojem *Firmenbuch* (doslovný preklad: „firemná kniha“) a príslušné súdy sú označované ako *Firmenbuchgerichte* (doslovný preklad: „firemné súdy“). S ohľadom na funkciu firemnej knihy a firemných súdov, ktoré napriek dole uvedeným odlišnostiam zodpovedajú funkcii a účelu obchodného registra a registrových súdov podľa slovenského práva, budeme v súvislosti s rakúskym právnym poriadkom používať slovenskú právnu terminológiu, t. j. „obchodný register“ a „registrové súdy“. Z komparatívneho hľadiska, pri porovnaní so slovenským právnym poriadkom, považujeme za dôležité poukázať na to, že v prípade podania návrhu na zápis v prípade konania, ktoré sa začína na základe návrhu na zápis podanom oprávnenou osobou, podľa rakúskej právnej úpravy ide na rozdiel od slovenskej právnej úpravy podľa zákona o obchodnom registri¹² (ďalej len „ZOR“) o mimosporové konanie upravené primárne v zákone o obchodnom registri (*Firmenbuchgesetz*¹³ – ďalej len „FBG“), pričom subsidiárne sa na základe § 15 ods. 1 FBG použijú aj ustanovenia zákona o mimosporovom konaní (*Außerstreitgesetz*¹⁴ – ďalej len „AußStrG“), s výnimkou § 72 až 77 AußStrG.

Ďalej chceme poukázať na to, že v Rakúsku sa materiálna kontrola pri zápise údajov do obchodného registra považuje za jeden z nosných princípov konania o návrhu na zápis,¹⁵ za záruku kvality a právnej istoty, ako aj za jeden z dôvodov, prečo bola predmetná agenda zverená do kompetencie registrových súdov.¹⁶ Povinnosť materiálnej kontroly zo strany registrového súdu sa odvodzuje z vyšetrovacieho princípu zakotveného v § 16 ods. 1 AußStrG a jej rozsah z informačnej funkcie

¹¹ Predmetná kapitola vychádza z textu, ktorý bol v kontexte vtedy aktuálnej rakúskej právnej úpravy autorkou pôvodne publikovaný v článku *Korporačné spory v súvislostiach obchodného registra*. In: *Korporační spory*. Praha : Wolters Kluwer, 2023. s. 39-70.

¹² Zákon č. 530/2004 Z. z.

¹³ BGBl. Nr. 10/1991.

¹⁴ BGBl. I Nr. 111/2003.

¹⁵ Najvyšší súdny dvor (*Oberster Gerichtshof*), sp. zn. 6 Ob 195/10k: „*Dazu kommt, dass die amtswegige materielle Prüfungspflicht des Gerichts einen tragenden Grundsatz des österreichischen Firmenbuchrechts darstellt...*“

¹⁶ Z novšej literatúry pozri k tomu KALSS, Susanne: Das Firmenbuch – wichtige Infrastruktur für eine Marktwirtschaft. In: *Der Gesellschafter*, č. 6 (2020), s. 365: „*Insofern ist es daher völlig falsch, das Firmenbuchverfahren als solches und die Prüfpflicht des Firmenbuchgerichts infrage zu stellen. Zu diskutieren sind allein die Intensität der vorzunehmenden Prüfung und allenfalls auch eine – je nach Sichtweise – Positiv- oder Negativauflistung jener Umstände, die nicht vom Firmenbuchgericht geprüft werden müssen, da ohnehin andere Zuständigkeiten bestehen. Wenn Tatsachen mitgeprüft werden, die in keinem Zusammenhang mit der Eintragung stehen, oder Tatsachen ohnehin unstrittig oder als wahr angenommen sind, strapaziert das Firmenbuchgericht seine Prüfpflicht zu sehr.*“

obchodného registra, ktorá spĺňa z podstaty veci svoj účel len pri správnych zápisoch, ako aj z možnosti registrového súdu vymazať nesprávne zápisy podľa 10 ods. 2 FBG; takýmto nesprávnym zápisom sa má totiž prioritne predchádzať *ex ante* a nemajú byť riešené až *ex post* – výmaz *ex offio* zo strany registrového súdu by tak mal byť len krajnou možnosťou vo výnimočných prípadoch.¹⁷

Rozsah a intenzita materiálnej kontroly zo strany registrového súdu neboli na rozdiel od slovenskej právnej úpravy, ktorá túto problematiku upravuje komplexne v § 7 ZOR, do prijatia GesDigG 2023 až na pár výnimiek¹⁸ upravených mimo FBG konkrétnym spôsobom stanovené zákonom, ale boli výsledkom interpretácie zo strany doktríny, ako aj registrových súdov. V praxi registrové súdy v rámci materiálnej kontroly pri zápise údajov prihliadajú najmä na rozpory navrhovaných zápisov a obsahov podkladových dokumentov s kogentnými právnymi predpismi upravujúcimi ochranu veriteľov, predovšetkým v súvislosti s vytváraním a zachovaním kapitálu spoločnosti a so zákazom vrátenia vkladov, ale aj na ničotné uznesenia valných zhromaždení.¹⁹ Povinnosť registrového súdu podrobnejšie preskúmať skutkový stav ako taký je daná len vtedy, ak existujú konkrétne pochybnosti o správnosti alebo zákonnosti skutočností, na základe ktorých bol podaný návrh na zápis.²⁰ Po prijatí GesDigG 2023 bol v rakúskom právnom poriadku zakotvený osobitný kazuistický prípad materiálnej kontroly týkajúci sa splnenia podmienok diskvalifikácie členov štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností a družstiev.

Napriek uvedenému, ako aj napriek skutočnosti, že podľa rakúskej právnej úpravy až do prijatia GesDigG 2022 nebola stanovená lehota, v rámci ktorej sa majú jednotlivé zápisy uskutočniť, nebola dĺžka týchto konaní zo strany právnej praxe a ani zo strany doktríny nijak osobitne kritizovaná, z čoho možno dovodiť, že k zápisom do obchodného registra dochádzalo v primeranom čase.²¹

¹⁷ KODEK, Georg: Zur Prüfpflicht im Firmenbuchverfahren – Grundlagen und Ausgestaltungen. In: 25 Jahre Firmenbuch. Wein : LexisNexis, 2016, s. 44 a nasl.

¹⁸ Pozri napr. § 18 ods. 2 druhá veta UGB ohľadom zameniteľnosti obchodného mena.

¹⁹ KODEK, Georg: Zur Prüfpflicht im Firmenbuchverfahren – Grundlagen und Ausgestaltungen. In: 25 Jahre Firmenbuch. Wein : LexisNexis, 2016, s. 48 a s. 55 a nasl. V danej súvislosti pozri napríklad Najvyšší súdny dvor (*Oberster Gerichtshof*), sp. zn. 6Ob5/91.

²⁰ SCHOPPER, Alexander: Das Firmenbuchgericht als Gestalter des Gesellschafts- und Unternehmensrechts. In: Protagonisten im Gesellschaftsrecht. Tübingen : Mohr Siebeck, s. 40 a nasl.

²¹ Tamže, s. 43 a 59. Pozri aj KALSS, Susanne: Das Firmenbuch – wichtige Infrastruktur für eine Marktwirtschaft. In: Der Gesellschafter, č. 6 (2020), s. 365.

Transpozícia prostredníctvom zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2022

V úvode chceme poukázať na to, že úplné online založenie obchodných spoločností v zmysle čl. 13g smernice (EÚ) 2019/1151 ako aj úplný online zápis pobočiek zahraničných kapitálových spoločností so sídlom v členskom štáte EÚ v zmysle čl. 28a smernice (EÚ) 2019/1151 nebolo predmetom GesDigG 2022, keďže pri *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, upravenej v zákone o spoločnostiach s ručením obmedzeným (*Gesetz über Gesellschaften mit beschränkter Haftung*²² – ďalej len „GmbHG“), ktorá zodpovedá slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným,²³ ako aj pri pobočkách zahraničných kapitálových obchodných spoločností²⁴ rakúska právna úprava tento spôsob založenia už pred transpozíciou smernice umožňovala. Pri *Aktiengesellschaft* upravenej v spolkovom zákone o akciových spoločnostiach (*Bundesgesetz über Aktiengesellschaften*²⁵ – ďalej len „AktG“), ktorá zodpovedá slovenskej akciovej spoločnosti, rakúsky zákonodarca využil možnosť uplatniť výnimku podľa čl. 13g ods. 1 posledná veta smernice (EÚ) 2019/1151.²⁶ Možnosť online zápisov bez povinného notárskeho potvrdenia nad rámec smernice (EÚ) 2019/1151, avšak v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1724, zaviedol GesDigG 2022 pri podnikateľoch – fyzických osobách²⁷ v ustanovení § 11 ods. 3 Podnikateľského zákonníka (*Unternehmensgesetzbuch*²⁸ – ďalej len „UGB“), pokiaľ používajú zákonom stanovenú elektronickú identifikáciu. Rovnako sa táto možnosť vzťahuje aj na predloženie podpisových vzorov týchto osôb.²⁹ Pokiaľ však podnikatelia – fyzické osoby chcú splnomocniť tretiu osobu podať návrh na zápis do obchodného registra, notárske potvrdenie sa vyžaduje, rovnako ako v prípade podpisového vzoru prokuristu.³⁰

²² RGBL. Nr. 58/1906.

²³ Pozri predovšetkým § 4 ods. 3 GmbHG a § 9a GmbHG.

²⁴ Pozri predovšetkým § 12 UGB, § 107 GmbHG a § 254 AktG.

²⁵ BGBl. Nr. 98/1965.

²⁶ „Členské štáty sa však môžu rozhodnúť, že nebudú poskytovať postupy založenia spoločností online v prípade iných právnych foriem spoločností, ako sú tie uvedené v prílohe IIA.“ Porovnaj Dôvodová správa k GesDigG 2022 (214/ME XXVII. GP – Ministerialentwurf – Erläuterungen), s. 2.

²⁷ Na rozdiel od aktuálnej slovenskej právnej úpravy sa podnikatelia – fyzické osoby v Rakúsku do obchodného registra zapisujú.

²⁸ dRGBL. S 219/1897.

²⁹ „Anmeldungen zum Firmenbuch, die eine unternehmerisch tätige natürliche Person im Sinn des § 8 Abs. 1 unter Verwendung der Funktion E-ID (§§ 4 ff. E-GovG) mit dem dafür von der Justiz zur Verfügung gestellten Online-Formular selbst vornimmt, sowie die einer solchen Anmeldung angeschlossene Zeichnung der Namensunterschrift dieser Person bedürfen nicht der beglaubigten Form.“

³⁰ Dôvodová správa k GesDigG 2022 (214/ME XXVII. GP – Ministerialentwurf – Erläuterungen), s. 7.

V kontexte čl. 16 ods. 3 smernice (EÚ) 2019/1151 od účinnosti GesDigG 2022 platí, že účinky zverejnenia zápisu nastávajú už v deň vykonania zápisu³¹; naďalej však platí povinnosť zverejňovania v Úradnom vestníku Viedenských novín (*Amtsblatt zur Wiener Zeitung*)³² a v tzv. *Ediktsdatei*. Taktiež účtovné závierky tzv. veľkých akciových v zmysle § 221 ods. 3 UGB spoločností sa naďalej zverejňujú v Úradnom vestníku Viedenských novín.³³ Pri uložení účtovných závierok na registrovom súde môžu spoločnosti požadovať, aby zverejnenie bolo sprostredkované zo strany registrového súdu, pokiaľ mu poskytnú elektronickú verziu účtovnej závierky.³⁴ Na druhej strane, v súvislosti s pobočkami podnikateľov so sídlom v Európskom hospodárskom priestore, GesDigG 2022 zaviedol zjednodušenie v tom zmysle, že rakúske pobočky na základe § 280a UGB už nemusia zverejňovať účtovné závierky týchto podnikateľov, pokiaľ sú dostupné v nemeckom alebo anglickom jazyku prostredníctvom *Business Registers Interconnection System (BRIS)*.³⁵

Ako už bolo spomenuté v prvej kapitole, rakúska právna úprava na rozdiel od slovenskej právnej úpravy³⁶ pôvodne neupravovala lehotu, v rámci ktorej mal registrový súd zápis vykonať. V kontexte požiadaviek smernice (EÚ) 2019/1151,

³¹ § 10 ods. 1 UGB nF v spojení s § 32 Abs 1 FBG.

³² Povinnosť zverejňovania v Úradnom vestníku Viedenských novín sa nevzťahuje na podnikateľov – fyzické osoby a na zapisované osobné obchodné spoločnosti. Okrem toho zverejňovanie v Úradnom vestníku Viedenských novín môže byť v zásade nahradené oznámením na elektronickej oznamovacej a informačnej platforme spolkovej vlády. Pozri k tomu bližšie predovšetkým § 5 *Bundesgesetz über die Wiener Zeitung GmbH und Einrichtung einer elektronischen Verlautbarungs- und Informationsplattform des Bundes* (Spolkový zákon o *Wiener Zeitung GmbH* a zriadení elektronickej platformy spolku pre uverejňovanie a informovanie), BGBl. I Nr. 46/2023.

³³ § 277 ods. 2 UGB.

³⁴ § 277 ods. 2a UGB.

³⁵ Pozri k tomu bližšie § 37 ods. 3 FBG.

³⁶ Podľa § 8 ods. 1 ZOR je registrový súd pri splnení zákonných podmienok v návrhu na zápis a jeho príloh v zásade povinný vykonať zápis v lehote dvoch pracovných dní od doručenia návrhu na zápis. Výnimku predstavujú cezhraničné premeny, kedy je registrový súd pri splnení zákonných podmienok povinný vykonať zápis v lehote 21 dní od podania návrhu na zápis. Ďalšiu výnimku predstavuje prípad, kedy návrh na zápis obsahuje deň, ku ktorému má byť navrhovaný údaj zapísaný. Vtedy registrový súd v zmysle § 8 ods. 2 ZOR zapíše údaj k tomuto dňu; to neplatí, ak ide o zápis spoločnosti s ručením obmedzeným založenej zjednodušeným spôsobom prostredníctvom na to určeného elektronického formulára na vytvorenie spoločenskej zmluvy alebo zápis podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby zriadenej zjednodušeným spôsobom. Ak registrový súd vykonáva zápis neskôr alebo ak návrh na zápis neobsahuje deň, ku ktorému má byť navrhovaný údaj zapísaný, registrový súd zapíše navrhovaný údaj ku dňu nasledujúcemu po dni vykonania zápisu. Okrem toho § 13 ods. 3 ZOR upravuje, že predseda registrového súdu môže zo závažných prevádzkových dôvodov predĺžiť lehotu podľa § 8 ods. 1 o čas nevyhnutne potrebný na ich odstránenie, najviac však o desať dní. Predseda registrového súdu tak môže urobiť bez zbytočného odkladu po tom, ako sa dozvie o týchto dôvodoch, najneskôr však posledný deň lehoty podľa § 8 ods. 1. Rozhodnutie predsedu registrového súdu sa vyvesí na úradnej tabuli súdu.

konkrétne čl. 13g ods. 7 a čl. 28a ods. 6, bol však rakúsky zákonodarca povinný túto lehotu zaviesť. S účinnosťou od 01. 12.2022 § 20a FGB tak upravuje, že o zápisoch právnych subjektov, pokiaľ nepôjde o prípady premien obchodných spoločností, ako aj o zápisoch pobočiek zahraničných právnych subjektov so sídlom v členskom štáte EÚ, sa má rozhodnúť čo možno najskôr a pokiaľ nie je možné prijať príslušné rozhodnutie do piatich dní od podania návrhu, treba túto skutočnosť spolu s odôvodnením oznámiť navrhovateľovi, pričom sa to v rámci možností môže uskutočniť aj prostredníctvom elektronickej komunikácie.³⁷ Rakúsky zákonodarca upravil nad rámec smernice (EÚ) 2019/1151 predmetnú lehotu pre všetky zapisované subjekty a ich pobočky, pretože v danom kontexte nepovažoval uprednostňovanie návrhov na zápis vyžadovaných smernicou pred ostatnými návrhmi na prvozápis za vecne odôvodnené.³⁸

V súvislosti s transpozíciou smernice (EÚ) 2019/1151 treba poukázať aj na ustanovenie § 10 ods. 2 GmbHG, ktorým bol transponovaný čl. 13g ods. 6 smernice (EÚ) 2019/1151, na základe ktorého sú členské štáty EÚ v prípade, ak sa ako súčasť postupu založenia spoločnosti vyžaduje splatenie základného imania, povinné zabezpečiť, aby sa takáto platba mohla uskutočniť online platbou na bankový účet banky, ktorá pôsobí v Únii a aby potvrdenie o vykonaní takýchto platieb bolo možné predkladať online. Upraviť túto povinnosť mal rakúsky zákonodarca len vo vzťahu k spoločnosti s ručením obmedzeným a v danej súvislosti sa rozhodol nejstť nad rámec minimálnych požiadaviek smernice (EÚ) 2019/1151.

Napokon by sme chceli uviesť zmeny v zákone o súdnych poplatkoch (*Gerichtsgbührengesetz*³⁹), predovšetkým položku 10 ZI predmetného zákona, ktorého cieľom bola transpozícia čl. 16d ods. 2 smernice (EÚ) 2019/1151, na základe ktorého akékoľvek poplatky za online postupy ukladané registrami v zmysle smernice nesmú prekročiť pokrytie nákladov na poskytovanie takýchto služieb, čo v praxi znamená zníženie poplatkov vo výške ca. 7,5 milióna Euro za rok.⁴⁰

³⁷ „Über Anmeldungen betreffend die erstmalige Eintragung eines Rechtsträgers, sofern es sich nicht um eine Umgründung handelt, und über Anmeldungen der inländischen Zweigniederlassung eines ausländischen Rechtsträgers mit Sitz in einem EU-Mitgliedstaat ist ehestmöglich zu entscheiden. Kann die Entscheidung in diesen Fällen nicht innerhalb von fünf Arbeitstagen nach dem Einlangen der Anmeldung bei Gericht getroffen werden, so ist dies dem Antragsteller unverzüglich mitzuteilen. Die Mitteilung, in der auch der Grund für die Verzögerung anzugeben ist, kann nach Maßgabe der technischen Möglichkeiten automationsunterstützt erstellt werden.“

³⁸ Dôvodová správa k GesDigG 2022 (214/ME XXVII. GP – Ministerialentwurf – Erläuterungen), s. 9.

³⁹ BGBl. Nr. 501/1984.

⁴⁰ POTYKA, Matthias: Das Gesellschaftsrechtliche Digitalisierungsgesetz. In: Recht der Wirtschaft, č. 2 (2023), s. 91 s odvolaním sa na dokument *Wirkungsorientierte Folgenabschätzung (WFA) zum Ministerialentwurf 214/ME 27. GP*.

Transpozícia prostredníctvom zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2023

Transpozícia smernice (EÚ) 2019/1151 do rakúskeho právneho poriadku bola zavŕšená prijatím GesDigG 2023, ktorý nadobudol účinnosť 01.01.2024 a jeho hlavným cieľom bola transpozícia čl. 13i s názvom „*Diskvalifikované osoby na vykonávanie vedúcej funkcie alebo funkcie v orgáne spoločnosti*“. V zmysle uvedeného článku sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby mali zavedené pravidlá o diskvalifikácii osôb na vykonávanie vedúcej funkcie alebo funkcie v orgáne spoločnosti (ďalej len „členovia štatutárneho orgánu“).⁴¹ Určenie skutkových podstat, ktoré diskvalifikáciu zakladajú, je pritom v zásade v kompetencii jednotlivých členských štátov EÚ.⁴² Pravidlá o diskvalifikácii musia zahŕňať možnosť zohľadniť právoplatne potvrdenú diskvalifikáciu na vykonávanie vedúcej funkcie alebo funkcie v orgáne spoločnosti alebo informácie relevantné pre určenie diskvalifikácie na vykonávanie vedúcej funkcie alebo funkcie v orgáne spoločnosti dostupné v inom členskom štáte. Predmetný článok vyžaduje aj umožnenie výmeny informácií, ktoré sú relevantné z hľadiska diskvalifikácie osôb na vykonávanie vedúcej funkcie alebo funkcie v orgáne spoločnosti, medzi členskými štátmi EÚ ako aj nároky kladené na ochranu údajov.

Rakúsky zákonodarca zakotvil pravidlá diskvalifikácie (t. j. jej predpoklady a právne následky) nad rámec smernice (EÚ) 2019/1151 nie len pre členov štatutárneho orgánu spoločnosti s ručením obmedzeným⁴³ a akciovej spoločnosti,⁴⁴ ale aj pre členov štatutárneho orgánu družstva⁴⁵ a prostredníctvom odkazov sa pravidlá diskvalifikácie uplatňujú aj pri *Societas Europaea* a *Societas Cooperativa Europaea*,⁴⁶ ako aj pri novej forme kapitálovej obchodnej spoločnosti tzv. flexibilnej kapitálovej spoločnosti – *Flexible Kapitalgesellschaft (FlexKapG)* upravenej s účinnosťou od 1.

⁴¹ Ide o osoby, ktoré sú oprávnené zastupovať spoločnosť v konaniach s tretími osobami a v konaniach pred súdom; zo zverejnených údajov musí byť jasné, či osoby oprávnené zastupovať spoločnosť môžu tak robiť samostatne, alebo musia konať spoločne.

⁴² Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), S. 1.

⁴³ § 15 ods. 1a a nasl. a § 16a ods. 3 GmbHG.

⁴⁴ § 75 ods. 2a až 2c AktG.

⁴⁵ § 15 ods. 2a až 2c GenG.

⁴⁶ Pozri § 59 ods. 4 zákona o štatúte európskej spoločnosti (*Gesetz über das Statut der Europäischen Gesellschaft (Societas Europaea – SE)*, ďalej len „SEG“), BGBl. I Nr. 67/2004. Ďalej pozri § 25 ods. 1a zákona o štatúte európskeho družstva (*Gesetz über das Statut der Europäischen Genossenschaft (Societas Cooperativa Europaea – SCE)*; ďalej len „SCEG“); BGBl. I Nr. 104/2006. V prípade *Societas Europaea* a *Societas Cooperativa Europaea* sa pravidlá diskvalifikácie vzťahujú na základe § 38 Abs. 3 SEG a § 24 Abs. 3 SCEG aj na členov správnej rady a na výkonných riaditeľov; pozri k tomu aj BARTH, Thomas – HIRSCHLER, Benedikt: Unternehmensrecht aktuell. In: Der Gesellschaftler, č. 4 (2023), s. 216.

januára 2024 spolkovým zákonom o flexibilnej kapitálovej spoločnosti (*Bundesgesetz über die Flexible Kapitalgesellschaft*⁴⁷).⁴⁸ Naproti tomu slovenský zákonodarca upravil predmetný inštitút v rámci všeobecných ustanovení Obchodného zákonníka (ďalej len „OBZ“)⁴⁹ v § 13a pre všetky obchodné spoločnosti, teda nie len kapitálové, ako aj pre družstvá. Úprava diskvalifikácie sa okrem toho vzťahuje aj na členov dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo v družstve, na vedúcich organizačnej zložky podniku, vedúcich podniku zahraničnej osoby, vedúcich organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby a na prokuristov.⁵⁰

Členom štatutárneho orgánu v Rakúsku u relevantných právnických osôb nemôže byť osoba, ktorá bola domácim súdom právoplatne odsúdená na trest odňatia slobody na viac ako šesť mesiacov, ak bol tento trest udelený výlučne alebo aspoň za jeden⁵¹ v zákone taxatívne uvedených prevažne hospodárskych trestných činov⁵² v zmysle Trestného poriadku (*Strafgesetzbuch* – ďalej len „StGB“⁵³) a finančného trestného zákona (*Finanzstrafgesetz* – ďalej len „FinStrG“⁵⁴). Tu možno konštatovať ďalšiu systematickú odlišnosť v porovnaní so slovenskou právnou úpravou, keďže Obchodný zákonník neupravuje taxatívny zoznam trestných činov zakladajúcich

⁴⁷ BGBl. I Nr. 179/2023.

⁴⁸ Niektorí autori však poukazujú na to, že nie všetky trestné činy sa na členov štatutárneho orgánu flexibilnej kapitálovej spoločnosti budú vzťahovať, a to z dôvodu legálnych definícií v rakúskom Trestnom zákonníku, ktorý nepripúšťa analógiu. Pozri k tomu bližšie BEISER, Reinhold: Flexible Kapitalgesellschaften nach dem GesRÄG 2023 und dem Start-Up-Förderungsgesetz. In: Recht der Wirtschaft, č. 3 (2024), s. 204; ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 129.

⁴⁹ Zákon č. 513/1991 Z. z.

⁵⁰ § 13a ods. 1 OBZ.

⁵¹ V prípade uloženia spoločného trestu za viacero trestných činov nie je rozhodujúce, či trestný čin vedúci k diskvalifikácii bol rozhodujúci pre výšku trestu; Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), s. 2.

⁵² Porovnaj § 15 ods. 1a prvá veta GmbHG, § 75 ods. 2a prvá veta AktG, § 15 ods. 2a prvá veta GenG: „Betrug (§ 146 StGB), Untreue (§ 153 StGB), Geschenkkannahme durch Machthaber (§ 153a StGB), Förderungsmisbrauch (§ 153b StGB), Vorenthalten von Dienstnehmerbeiträgen zur Sozialversicherung (§ 153c StGB), Betrügerisches Anmelden zur Sozialversicherung oder Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungskasse (§ 153d StGB), Organisierte Schwarzarbeit (§ 153e StGB), Betrügerische Krida (§ 156 StGB), Schädigung fremder Gläubiger (§ 157 StGB), Begünstigung eines Gläubigers (§ 158 StGB), Grob fahrlässige Beeinträchtigung von Gläubigerinteressen (§ 159 StGB), Unvertretbare Darstellung wesentlicher Informationen über bestimmte Verbände (§ 163a StGB), Geldwäscherei (§ 165 StGB), Wettbewerbsbeschränkende Absprachen bei Vergabeverfahren (§ 168b StGB), Ausgabenseitiger Betrug zum Nachteil der finanziellen Interessen der Europäischen Union (§ 168f StGB), Missbräuchliche Verwendung von Mitteln und Vermögenswerten zum Nachteil der finanziellen Interessen der Europäischen Union (§ 168g StGB), Abgabenbetrug (§ 39 FinStrG) oder Grenzüberschreitender Umsatzsteuerbetrug (§ 40 FinStrG).“

⁵³ BGBl. Nr. 60/1974.

⁵⁴ BGBl. Nr. 129/1958.

diskvalifikáciu, ale § 13a ods. 2 OBZ ustanovuje, že rozhodnutím o vylúčení je rozhodnutie, o ktorom tak ustanoví iný zákon. Ide predovšetkým o Trestný zákon⁵⁵ a zákon o konkurze a reštrukturalizácii^{56,57}

Podľa rakúskej právnej úpravy nie je relevantné, či spáchaním trestného činu bola spoločnosti resp. družstvu spôsobená škoda,⁵⁸ resp. či k nemu došlo pri výkone funkcie člena štatutárneho orgánu.⁵⁹ Predmetný zoznam trestných činov zohľadňuje skutočnosť, že účelom diskvalifikácie člena štatutárneho orgánu je v prvom rade ochrana verejnosti alebo tretích osôb pred „nevhodným“ riadením právnickej osoby. Nie je pritom rozhodujúce, či bol príslušný trest odňatia slobody uložený bezpodmienečne alebo podmienečne.⁶⁰ Na druhej strane je možné, aby súd podmienečne upustil od právnych dôsledkov diskvalifikácie; v takomto prípade skutková podstata diskvalifikácie nie je splnená,⁶¹ príslušná osoba je pri prvozápise ako aj v prípade už vykonaného zápisu povinná registrový súd o tejto skutočnosti informovať.⁶²

Právoplatné odsúdenie za porovnateľný trestný čin zahraničným súdom je tiež relevantné.⁶³ Právny účinok diskvalifikácie končí *ex lege*⁶⁴ tri roky po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku.⁶⁵

Diskvalifikácia nastáva *ex lege*, nie je k tomu treba ďalšie osobitné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu.⁶⁶ Na druhej strane, na rozdiel od slovenskej právnej úpravy, samotná diskvalifikácia nemá automaticky za následok zánik funkcie člena štatutárneho orgánu. Z tohto dôvodu sú právne úkony, ktoré diskvalifikovaný člen

⁵⁵ Zákon č. 300/2005 Z. z.

⁵⁶ Zákon č. 7/2005 Z. z.

⁵⁷ Pozri k tomu podrobnejšie PATAKYOVÁ, Mária. In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 77 a nasl.; UŠIAKOVÁ, Lenka. In: LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2025, s. 53 a nasl.

⁵⁸ ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 129.

⁵⁹ ASCHL, Sebastian – GILHOFER-LENGLINGER, Daniel: Gesellschafts- und strafrechtliche Aspekte der Disqualifikation von Geschäftsführungsorganen. In: Der Gesellschafter, č. 1 (2024), s. 14.

⁶⁰ Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), s. 2.

⁶¹ REICHEL, Eva – BIRNBAUER, Wilhelm: Gesellschaftliches Digitalisierungsgesetz 2023 – GesDigG. In: Der österreichische Rechtspfleger, č. 2 (2023), s. 35.

⁶² § 19a ods. 3 a ods. 6 FBG.

⁶³ Porovnaj § 15 ods. 1b GmbHG, § 75 ods. 2b AktG, § 15 ods. 2b GenG.

⁶⁴ WÜNSCHER, Florian: Die Disqualifikation von Geschäftsführern und Vorstandsmitgliedern nach dem GesDigG 2023. In: Recht der Wirtschaft, č. 12 (2023), s. 856.

⁶⁵ Porovnaj § 15 ods. 1a druhá veta GmbHG, § 75 ods. 2a druhá veta AktG, § 15 ods. 2a druhá veta GenG.

⁶⁶ Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), s. 2.

štatutárneho orgánu v mene spoločnosti (družstva) urobí, v zásade platné.⁶⁷ Materiálna publicita obchodného registra podľa § 15 UGB sa tak v danej súvislosti neuplatní.⁶⁸

Diskvalifikovaný člen štatutárneho orgánu je povinný bezodkladne odstúpiť. Odstúpenie nadobúda účinnosť po uplynutí 14 dní,⁶⁹ aby spoločnosť (družstvo) mala v prípade potreby možnosť zabezpečiť vhodnú náhradu za diskvalifikovaného člena štatutárneho orgánu.⁷⁰

Rakúsky zákonodarca v § 19a ods. 1 druhá veta FBG⁷¹ kazuisticky upravil povinnosť registrového súdu kontrolou registra trestov skúmať, či osoby, ktoré majú byť zapísané ako členovia štatutárneho orgánu relevantných právnických osôb, nie sú diskvalifikované. Predmetná kontrola má dve fázy. Z dôvodu minimalizácie pracovného zaťaženia sa najskôr vykoná automatizovaná (predbežná) kontrola. Vďaka integrácii príslušnej funkcie priamo do aplikácie obchodného registra dostane zodpovedná osoba už v zadávacom formulári pre konateľov a členov predstavenstva informáciu („semaforový systém“), či sa táto osoba nachádza v registri trestov. Ak nie je žiadna zhoda s registrom trestov, zobrazí sa „zelená“, a zápis sa môže uskutočniť bez ďalšej kontroly diskvalifikácie (najmä bez vyžiadania výpisu z registra trestov). Ak sa však zobrazí zhoda, t. j. „žltá“, registrový súd si musí vyžiadať výpis z registra trestov na účely vecnej kontroly diskvalifikácie. Ak sa zistí, že prihlásená osoba je na základe príslušného odsúdenia diskvalifikovaná ako konateľ alebo člen predstavenstva, zápis sa zamietne („červené svetlo“).⁷² Obdobnú materiálnu kontrolu upravuje na Slovensku § 21 ods. 7 prvá veta ZOR s tým rozdielom, že registrový súd diskvalifikáciu relevantných osôb preverí v registri diskvalifikácií na tento účel osobitne zákonom zriadenom, ktorý vedie na základe § 82i ods. 5 zákona o súdoch⁷³ Okresný súd Žilina.

Rakúsky zákonodarca upravil osobitný postup pre prípad, že došlo k právoplatnému odsúdeniu za trestný čin zakladajúci diskvalifikáciu u osoby, ktorá je v obchodnom

⁶⁷ Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), S. 3.

⁶⁸ ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 130.

⁶⁹ Porovnaj § 16 ods. 3 GmbHG, § 75 ods. 2c AktG v spojení s § 16 ods. 3 GmbHG, § 15 ods. 2c GenG v spojení s § 16 ods. 3 GmbHG.

⁷⁰ Dôvodová správa k GesDigG 2023 (2228 der Beilagen XXVII. GP – Regierungsvorlage – Erläuterungen), S. 3.

⁷¹ „Ob eine solche Disqualifikation vorliegt, ist vom Firmenbuchgericht durch eine automationsunterstützte Abfrage aus dem Strafregister (Vorprüfung) und erforderlichenfalls durch die Einholung einer Strafregisterauskunft amtswegig zu ermitteln.“

⁷² REICHEL, Eva – BIRNBAUER, Wilhelm: Gesellschaftliches Digitalisierungsgesetz 2023 – GesDigG. In: Der österreichische Rechtspfleger, č. 2 (2023), s. 35.

⁷³ Zákon č. 130/2025 Z. z.

registri ako člen štatutárneho orgánu už zapísaná. Príslušný trestný súd je totiž na základe § 19a ods. 4 FBG povinný prostredníctvom automatizovaného porovnania registra trestov s obchodným registrom zisťovať, či odsúdená osoba je zapísaná v obchodnom registri ako člen štatutárneho orgánu relevantných právnických osôb. V takomto prípade je trestný súd povinný automatizovane informovať príslušný registrový súd o odsúdení danej osoby. Naproti tomu podľa slovenskej právnej úpravy je súd, ktorého rozhodnutie v prvom stupni predstavuje rozhodnutie o vylúčení, podľa § 82k ods. 1 zákona o súdoch povinný bezodkladne zaslať Okresnému súdu Žilina tzv. diskvalifikačný list a rovnopis právoplatného rozhodnutia o vylúčení. Údaje z diskvalifikačného listu sa zapisujú bezodkladne do registra diskvalifikácií a výpis z registra diskvalifikácií sa odošle bezodkladne súdom, ktoré vedú obchodný register, v ktorom je vylúčený zástupca zapísaný. Výmena informácií ohľadom diskvalifikácie tak na rozdiel od rakúskej právnej úpravy neprebíha bezprostredne medzi súdmi, ktoré rozhodnutie o diskvalifikácii prijali, a obchodným registrom.

Po poskytnutí informácie zo strany trestného súdu o odsúdení člena štatutárneho orgánu zakladajúcom diskvalifikáciu a po overení tejto skutočnosti v registri trestov je následne príslušný rakúsky registrový súd povinný vyzvať spoločnosť (družstvo), aby bezodkladne odvolala diskvalifikovanú osobu a v prípade potreby zabezpečila iného člena štatutárneho orgánu. Tu treba poukázať na to, že spoločnosť (družstvo) ako právnická osoba nie je oprávnená člena štatutárneho orgánu odvolať. Uvedené ustanovenie možno teda interpretovať len v tom zmysle, že spoločnosť (družstvo) je povinná príslušný orgán, do ktorého kompetencie odvolanie člena štatutárneho orgánu patrí, o tejto skutočnosti informovať.⁷⁴ Keďže informovaná zo strany registrového súdu má byť príslušná právnická osoba, v praxi môže nastať aj situácia, že sa táto informácia primárne dostane do dispozície ako prvej osobe práve diskvalifikovanému členovi štatutárneho orgánu, ktorý v rozpore so zákonom neodstúpil.⁷⁵

Ak spoločnosť (družstvo) výzve registrového súdu do dvoch mesiacov nevyhovie, diskvalifikovaná osoba bude *ex offio* vymazaná s obchodného registra. Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o výmaze vo forme uznesenia a uplynutí lehoty 15 dní od zápisu výmazu sa diskvalifikovaná osoba považuje za odvolanú, pričom na tento právny účinok sa musí upozorniť v rozhodnutí o výmaze.⁷⁶ ZIB poukazuje na to, že v prípade podania opravného prostriedku (*Rekurs*) proti

⁷⁴ WÜNSCHER, Florian: Die Disqualifikation von Geschäftsführern und Vorstandsmitgliedern nach dem GesDigG 2023. In: Recht der Wirtschaft, č. 12 (2023), s. 857.

⁷⁵ Kriticky k tomu WÜNSCHER, Florian: Die Disqualifikation von Geschäftsführern und Vorstandsmitgliedern nach dem GesDigG 2023. In: Recht der Wirtschaft, č. 12 (2023), s. 856 a nasl.; ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 130.

⁷⁶ § 19a ods. 5 FBG.

rozhodnutiu o výmaze zo strany spoločnosti (družstva) dochádza k situácii, kedy diskvalifikovaný člen štatutárneho orgánu bude v obchodnom registri vymazaný, hoci ešte nedošlo k zákonnej fikcii jeho odvolania, pretože na základe § 20 ods. 1 tretia veta FGB sú uznesenia registrového súdu okamžite vykonateľné, pokiaľ v nich nie je výslovne stanovené, že vykonateľnosť nastane až po nadobudnutí právoplatnosti. V praxi takýto stav môže trvať aj niekoľko mesiacov. Zároveň upozorňuje na skutočnosť, že bez ohľadu na podanie opravného prostriedku v okamihu právoplatnosti rozhodnutia o výmaze vždy zároveň dochádza k uplynutiu 15-dňovej lehoty.⁷⁷ Lehota na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu registrového súdu o výmaze je totiž v zmysle § 46 ods. 1 AußStrG 14 dní od doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia. Úprava 15-dňovej lehoty od zápisu výmazu ako druhej podmienky pre vznik zákonnej fikcie odvolania diskvalifikovaného člena štatutárneho orgánu (popri nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o výmaze vo forme uznesenia) by tak dávala zmysel len vtedy, ak by boli registrové sudy povinné v uzneseniach o výmaze stanoviť, že ich vykonateľnosť nastane až po nadobudnutí právoplatnosti.

Niektorí autori⁷⁸ sa kriticky vyjadrujú k tomu, že naplnenie podmienok diskvalifikácie nezakladá *ex lege* zánik funkcie člena štatutárneho orgánu. Právnym následkom takejto právnej úpravy je totiž skutočnosť, že člen štatutárneho orgánu, ktorého registrový súd odmietne zapísať, z dôvodu deklaratórneho charakteru tohto zápisu naďalej ostáva vo svojej funkcii, pokiaľ ho príslušný orgán spoločnosti (družstva) neodvolá alebo pokiaľ jeho funkcia nezanikne iným spôsobom. Na nezapísaných členov štatutárnych orgánov sa totiž zákonná fikcia odvolania z funkcie nevzťahuje. Pri porovnaní so slovenskou právnou úpravou právnych následkov diskvalifikácie možno konštatovať, že táto sa zásadne odlišuje od rakúskej právnej úpravy. Právoplatnosťou rozhodnutia o vylúčení totiž na základe § 13a ods. 3 OBZ prestáva byť vylúčená osoba členom štatutárneho orgánu, členom dozorného orgánu, vedúcim organizačnej zložky podniku, vedúcim podniku zahraničnej osoby, vedúcim organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby alebo prokuristom vo všetkých obchodných spoločnostiach a družstvách. Vylúčená osoba je povinná oznámiť svoje vylúčenie bez zbytočného odkladu obchodným spoločnostiam alebo družstvám, ktoré sú tým dotknuté. Ak by zánikom jej funkcie vznikla spoločnosti alebo družstvu škoda, je zároveň povinná upozorniť, aké opatrenia treba urobiť na jej odvrátenie,⁷⁹

⁷⁷ ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 130.

⁷⁸ WÜNSCHER, Florian: Die Disqualifikation von Geschäftsführern und Vorstandsmitgliedern nach dem GesDigG 2023. In: Recht der Wirtschaft, č. 12 (2023), s. 857; ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 131 a nasl.

⁷⁹ § 13a ods. 3 a nasl. OBZ.

pričom znáša dôkazné bremeno ohľadom splnenia tejto povinnosti.⁸⁰ Výmaz diskvalifikovanej osoby *ex offio* zo strany registrového súdu upravuje 8b ZOR bez stanovenia konkrétnej lehoty ako aj bez toho, aby mal predtým povinnosť vyzvať spoločnosť (družstvo) na odstránenie protiprávneho stavu.⁸¹ Registrový súd v tomto prípade koná na základe informácií o diskvalifikácii, ktoré mu je povinný zaslať Okresný súd Žilina. Výmaz má deklaratórny účinok.⁸² Než k výmazu dôjde, tretie osoby konajúce v dobrej viere v takýto zápis budú v súvislosti s voľbou a vymenovaním členov štatutárnych orgánov chránené ustanovením § 27 ods. 6 OBZ⁸³ a v ostatných prípadoch všeobecnými zásadami materiálnej publicity obchodného registra.⁸⁴ § 13a ods. 6 OBZ upravuje osobitný právny následok v podobe zákonného ručenia (bez regresného nároku) vylúčenej osoby, ktorá osobne alebo prostredníctvom iných osôb naďalej koná vo svojej funkcii voči tretím osobám.⁸⁵ Ak to registrový súd považuje za potrebné, môže prostredníctvom *Business Registers Interconnection System (BRIS)* požadovať aj informácie o diskvalifikácii osoby v inom členskom štáte EÚ.⁸⁶

Záver

Elektronizácia zohrala v Rakúsku osobitnú úlohu pri prijatí zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2022, ako aj pri prijatí zákona o digitalizácii práva obchodných spoločností 2023.

V prvom prípade išlo predovšetkým o cezhraničnú výmenu informácií cez systém *BRIS* ako aj o možnosť online registrácie podnikateľov – fyzických osôb.

⁸⁰ PATAKYOVÁ, Mária. In: PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022, s. 79.

⁸¹ Podľa nášho názoru nie je vylúčené ani vykonanie výmazu na návrh zapísanej osoby a do úvahy prichádza aj konanie o zosúladnie údajov podľa § 289 Civilného mimosporového poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z.). Rovnako UŠIAKOVÁ, Lenka LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2025, s. 57.

⁸² Tamže, s. 59.

⁸³ „Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušení právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.“

⁸⁴ Rovnako aj keď zároveň kriticky CSACH, Kristián. In: OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260). 2. vydanie. Bratislava : Wolter Kluwer, 2022., s. 191 a nasl.

⁸⁵ „Kto osobne alebo prostredníctvom iných osôb koná ako vylúčený zástupca, vyhlasuje veriteľovi, že ho uspokojí, ak jeho nároky neuspokojí obchodná spoločnosť alebo družstvo, v mene alebo na účet ktorého koná. V takom prípade sa práva a povinnosti vylúčeného zástupcu spravujú podľa ustanovení o ručení. Ustanovenie § 308 sa nepoužije.“

⁸⁶ § 19a ods. 2 FBG a § 38 FBG, ktorých predlohou je čl. 13i ods. 3 smernice (EÚ) 2019/1151.

V druhom prípade išlo predovšetkým o transpozíciu článku 13i ods. 1 smernice (EÚ) 2019/1151, na základe ktorého členské štáty EÚ musia stanoviť pravidlá, podľa ktorých môžu byť členovia kapitálových spoločností uvedených v Prílohe č. II smernice (EÚ) 2017/1132 „diskvalifikovaní“. Podľa rakúskeho práva ide o *Gesellschaft mit beschränkter Haftung* a *Aktiengesellschaft*, ktoré svojou úpravou a systematickou v základoch zodpovedajú slovenskej spoločnosti s ručením obmedzených a akciovej spoločnosti. Okrem toho sa nad rámec požiadaviek smernice predmetná právna úprava v Rakúsku vzťahuje aj na členov predstavenstva duržstiev, ako aj na členov štatutárnych orgánov *Societas Europaea* a *Societas Cooperativa Europaea* a v zásade aj na členov štatutárneho orgánu flexibilnej kapitálovej spoločnosti

V oboch prípadoch transpozície nedošlo k zásadnej zmene fungovania obchodného registra, pretože nedošlo k zmene druhu registrového konania ako takého ako sa v Slovenskej republike stalo po účinnosti ZOR, kedy bola zavedená registrácia ako iná činnosť súdu. Na druhej strane však možno konštatovať, že rakúsky zákonodarca bol nútený zaviesť isté čiastkové systémové zmeny, pretože v rámci prvej fázy bola v rakúskom právnom poriadku prvý krát upravená konkrétna lehota, v ktorej musí byť zápis vykonaný, a v rámci druhej fázy v súvislosti so zavedením právneho inštitútu diskvalifikácie bola výslovne upravená konkrétna povinnosť materiálnej kontroly zo strany registrového súdu. Na rozdiel od slovenskej právnej úpravy totiž v Rakúsku dovtedy nebola stanovená všeobecná lehota na zápis údajov do obchodného registra a materiálna kontrola nie je predmetom komplexnej právnej úpravy, ale až na pár zákonom stanovených výnimiek ju doktrína a judikatúra odvodzujú zo základných princípov fungovania obchodného registra.

Podľa aktuálnej rakúskej právnej úpravy je registrový súd pri všetkých návrhoch na nový zápis štatutárnych orgánov kapitálových spoločností a družstiev vrátane ich supranacionálnych ekvivalentov *ex officio* povinný prostredníctvom kontroly registra trestov zisťovať, či tieto osoby nie sú diskvalifikované. Diskvalifikácia nastáva *ex lege* ako právny dôsledok pri určitých právoplatne odsúdených trestných činoch. Ide v zásade o tzv. „ekonomické“ trestné činy (napr. podvod, sprenevera, organizovaná nelegálna práca). Predmetná kontrola pri prvozápisoch sa vykoná s podporou automatizácie (*automationsunterstützt*). Rovnako automatizovane sa vykonáva aj kontrola diskvalifikácie osôb, ktoré sú v obchodnom registri už zapísané ako členovia štatutárnych orgánov obchodných spoločností a družstiev, ako aj informovanie registrového súdu o relevantných odsúdeniach týchto osôb zo strany príslušných trestných súdov. Na rozdiel od slovenskej právnej úpravy diskvalifikácia člena orgánu nevedie automaticky k zániku jeho funkcie. Rakúsky zákonodarca preto v § 19a ods. 5 FBG upravil osobitnú fikciu zániku funkcie v prípade, že diskvalifikovaný člen štatutárneho orgánu nebude v zákonnej lehote odvolaný. Predmetná právna úprava však zlyháva vtedy, ak k zápisu diskvalifikovanej osoby vôbec nedôjde.

Príslušné orgány iných členských štátov EÚ a EHP musia mať tiež možnosť prostredníctvom systému prepojenia registrov (*BRIS*) požiadať o informácie o aktuálnej diskvalifikácii alebo o okolnostiach, ktoré sú pre diskvalifikáciu relevantné.

Aby sa minimalizovala dodatočná pracovná záťaž pre súdy vedúce obchodný register, bolo zavedené – s ohľadom na požiadavky ochrany osobných údajov – čo najširšie automatizované riešenie pri výmene informácií medzi súdmi ako aj medzi súdnymi inštanciami so sídlom v jednotlivých členských štátov Európskej únie.

Zoznam použitej literatúry

1. ASCHL, Sebastian – GILHOFER-LENGLINGER, Daniel: Gesellschafts- und strafrechtliche Aspekte der Disqualifikation von Geschäftsführungsorganen. In: Der Gesellschafter, č. 1 (2024), s. 14 – 18.
2. BARTH, Thomas – HIRSCHLER, Benedikt: Unternehmensrecht aktuell. In: Der Gesellschaftler, č. 4 (2023), s. 215 – 217.
3. BEISER, Reinhold: Flexible Kapitalgesellschaften nach dem GesRÄG 2023 und dem Start-Up-Förderungsgesetz. In: Recht der Wirtschaft, č. 3 (2024), s. 201 – 211.
4. DOKALIK, Dietmar: Digitalisierung des Gesellschaftsrechts und Entlastung bei den Firmengebühren. In: Der Jahresabschluss, č. 3 (2022), s. 93 – 94.
5. KALSS, Susanne: Das Firmenbuch – wichtige Infrastruktur für eine Marktwirtschaft. In: Der Gesellschafter, č. 6 (2020), s. 365.
6. KODEK, Georg: Zur Prüfpflicht im Firmenbuchverfahren – Grundlagen und Ausgestaltungen. In: 25 Jahre Firmenbuch. Wein : LexisNexis, 2016, s. 43 – 59.
7. LUKÁČKA, Peter – HUČKOVÁ, Regina – KUBINEC, Martin a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2025.
8. MAŠUROVÁ, Angelika: Korporačné spory v súvislostiach obchodného registra. In: Korporační spory. Praha : Wolters Kluwer, 2023. s. 39-70.
9. OVEČKOVÁ, Oľga. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I (§ 1 až 260). 2. vydanie. Bratislava : Wolter Kluwer, 2022.
10. PATAKYOVÁ, Mária a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C.H.Beck, 2022.
11. POTYKA, Matthias: Das Gesellschaftsrechtliche Digitalisierungsgesetz. In: Recht der Wirtschaft, č. 2 (2023), s. 88 – 91.
12. REICHEL, Eva – BIRNBAUER, Wilhelm: Gesellschaftliches Digitalisierungsgesetz 2023 – GesDigG. In: Der österreichische Rechtspfleger, č. 2 (2023), s. 34 – 37.
13. SCHOPPER, Alexander: Das Firmenbuchgericht als Gestalter des Gesellschafts- und Unternehmensrechts. In: Protagonisten im Gesellschaftsrecht. Tübingen : Mohr Siebeck, s. 29 – 43.

14. WÜNSCHER; Florian: Die Disqualifikation von Geschäftsführern und Vorstandsmitgliedern nach dem GesDigG 2023. In: Recht der Wirtschaft, č. 12 (2023), s. 854 – 857.
15. ZIB, Christian: Disqualifikation von Geschäftsführern und Firmenbuch. In: Zeitschrift für Gesellschaftsrecht und angrenzendes Steuerrecht, č. 3 (2024), s. 129 – 132.
16. Dôvodová správa k GesDigG 2023.
17. Dôvodová správa k GesDigG 2022.

Kontaktné údaje

doc. Dr. Iur. Angelika Mašurová, MLE

angelika.masurova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta